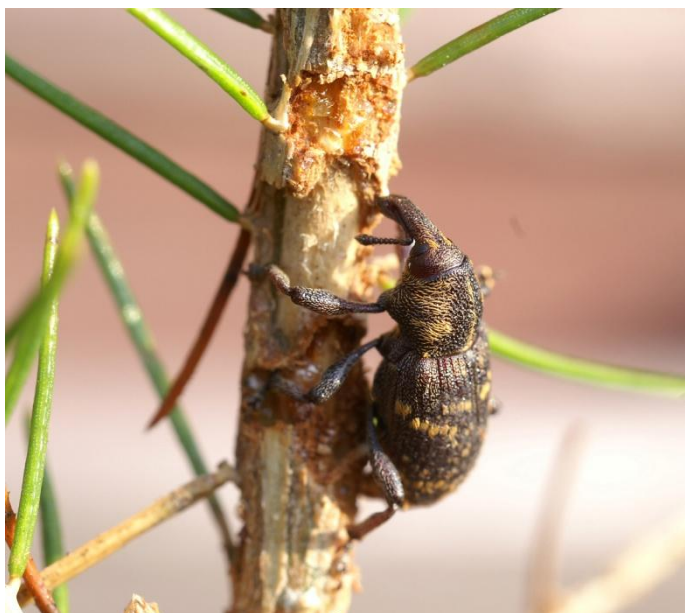

Snutebilla – et økende problem for skogbruket

Etter flere år med økende granhogst har snutebilla fått gode vilkår i vår landsdel. Skadeomfanget i plantefeltene er i nå dramatisk med opp mot 100 % avgang på flere store felt. Planter for hundretusener av kroner har gått tapt. Vi er nødt til å forta oss noe for å unngå en dramatisk forringelse av fremtidsskogen.

Frem til 1989 ble alle planter fra planteskolene behandlet med DDT. Dette virket effektivt mot snutebilla og populasjonen ble holdt nede. DDT viste seg imidlertid å ha uheldige miljømessige konsekvenser, og fra 1989 ble middelet ulovlig å bruke her i landet. Etter den tid har det vært forsøkt forskjellige andre midler, men ingen har vist seg å være særlig effektive. Godt hjulpet av de siste årenes store avvirkning i området ser billebestanden nå ut til å ha økt kraftig. Resultatet ser vi nå ved at opp mot 100 % av plantene har gått ut i mange plantefelt.

Rådende anbefaling frem til i dag har vært å plante så snart som mulig etter hogst. Fordelen med å plante tidlig har vært at plantene får tid til å etablere seg før konkurrerende vegetasjon kommer ordentlig i gang. Snutebilleskader har vi alltid hatt, men skadene har vært såpass tilfeldige og begrenset at vi likevel har anbefalt tidlig planting. Arbeidet med å rydde gress og annen vegetasjon ville normalt bli dyrere enn å suppleringssplante i enkelte tilfeller. Det er dette vi nå må revurdere.

Fakta om snutebilla

I mai/juni svermer billene og tiltrekkes av lukten fra nye hogstflater hvor hunnen ønsker å legge egg. Billene kan fly flere mil for å finne en nyhogd flate. Der slår de seg ned i store mengder og livnærer seg på grener med tynn bark, gjerne i tretoppene på nærstående skog. I løpet av sommeren legger hunnbilla et par egg om dagen i de ferske stubbene, mens hun fortsetter sitt næringsgnag på flata og i omgivelsene. Nye planter i denne fasen vil være sterkt utsatt for angrep.

Neste sommer fortsetter den opprinnelige billa sin aktivitet på flata, selv om en kald vinter nok kan ha redusert bestanden noe. Fra midtsommer denne andre sommeren kommer den nye billegenerasjonen frem, ung og skrubbsulten, og starter med sitt næringsgnag sammen med foreldregenerasjonen. Denne høsten og påfølgende vår er de nye plantene mest utsatt for skader.

Den tredje våren begynner den opprinnelige foreldregenerasjonen å avta, mens nye biller stadig dukker opp fra stubbene. Samlet sett må man regne med at billeantallet er på topp denne våren, og skadene blir fort omfattende. I mai/juni dette året flyr den nye generasjonen

ut for å lete etter nye ”jaktmarker” siden det begynner å bli vanskelig å finne egnet ynglemateriale på flata (ferske stubber). Høsten dette året begynner derfor angrepet å avta betraktelig.

Den fjerde våren vil normalt billeantallet være såpass lite at nye skader blir begrenset selv om et visst næringsgnag fremdeles forekommer. Først den femte våren kan man helt se bort fra snutebilleangrep.

Mottiltak

Det foregår et utstrakt forskningsarbeid i hele Europa, spesielt i Sverige, for å finne effektive mottiltak mot snutebilleangrep. Skogeiers store dilemma er at å vente 4 år med å plante normalt vil medføre at gress og annen vegetasjon fullstendig tar overhånd. Dessuten vil det gi 4 års tapt produksjon. Å plante i en slik tett gressmatte vil som regel gi et svært dårlig resultat og et stort behov for å rydde vegetasjon rundt plantene. I mange tilfeller vil sprøyting med glyfosat være det eneste fornuftige, men dette er både miljømessig uheldig og kostbart siden det heller ikke gis offentlige tilskudd til slik behandling.

I dag behandles de fleste plantene som blir satt ut med insektsmiddelet ”*Merit Forest*”. I forsøk viser dette midlet gode resultater. Siden skadene er så omfattende her i området kan det tyde på at insekticid-behandlingen på plantene ikke er tilfredsstillende.

I tillegg til giftbehandling på plantene viser store svenske forsøk en klar effekt av markberedning. Snutebilla ser ut til å mistriives når det er en åpen flekk rundt en plante. Markberedning før planting har derfor vist seg å redusere skadene betraktelig. Et alternativ er derfor å markberrede flatene så raskt som mulig etter hogst for deretter å plante i markberedningsflekkene.

Det er prøvd ut mange forskjellige typer mekanisk beskyttelse av plantene fra forskjellige plastrør til betong, voks eller gummibelegg på selve plantestammen. I våre områder er det satt ut en del planter med såkalt Coniflex-behandling de siste par årene, et slags gummibelegg som er sprøytet på de nedre delene av plantene. Forsøk har vist at dette gir en viss grad av beskyttelse. Vi venter spent på resultatene fra disse feltene.

I et stort forsøk i regi av Sveriges Lantbruksuniversitet i 2011 og 12 ga forskjellige typer behandling følgende resultat:

Døde planter etter 2 år

Plantebehandling	Uten markberedning	Med markberedning
Ingen	88 %	14 %
Merit Forest	43 %	0 %
Coniflex	34 %	3 %

Tallene er hentet fra en foreløpig rapport fra Sveriges Lantbruksuniversitet (Harlin og Eriksson 2013)

Anbefalinger

På grunn av det skadebildet vi nå ser vil vi endre vår anbefaling når det gjelder planting. På granmark vil vi anbefale at det markberredes snarest etter hogst. Deretter bør det plantes med planter behandlet med Merit Forest. På arealer som ikke lar seg markberrede av forskjellige grunner bør det ventes med planting til 4. våren. Før planting bør det vurderes å sprøyte slike arealer på ettersommeren den 3. sommeren.

Markberedning vil normalt fordyre foryngelsen med fra 3 – 600 kr/daa. Sammenlignet med furumark der markberedning har vært vanlig i mange år må man være klar over at det kreves noe flere flekker pr. daa. Dette vil muligens fordyre prosessen noe i forhold til markberedning i furufelt. Tiltaket kan dekkes med tilskudd og skogfond. Marnardal og Audnedal kommuner undersøker muligheten for å øke tilskuddet til slik foryngelse, i det minste i en periode for å se om vi kan forbedre resultatene.

Øyvind Jorstad
skogbrukssjef